

професійних бухгалтерів, хоча цей спосіб успішно та ефективно використовується багатьма суб'єктами господарювання в зарубіжних країнах. До слова, у період командно-адміністративної системи він також використовувався досить активно та був достатньо дієвим.

Варто також розвинути інститут захисту бухгалтерів. Окрім судових органів, які приймають рішення у випадках відкриття кримінальних справ, доцільно зосередити увагу і на психологічному та моральному тиску, якому можуть піддаватися фахівці цієї професії. Нерідко до зловживань їх спонукають керівники вищих рівнів. Поки справу не доведено до судового розгляду, можливе її вирішення на рівні професійних спілок (наприклад, в наявності є професійні спілки освітян – за аналогією можуть бути сформовані професійні спілки бухгалтерів, фінансистів і аудиторів).

Інтерпретувавши бухгалтерський облік у різних аспектах діяльності підприємств, можемо стверджувати, що він в сучасних умовах є діловою мовою спілкування у бізнесі між підприємствами та державою, яка показує результативність діяльності суб'єкта господарювання в конкурентному середовищі, та виокремлює державні важелі регулювання з метою отримання прибутковості.

Список використаних джерел

1. Про застосування стандартів аудиту та етики : рішення Аудиторської палати від 27.02.2014 р. № 290/7. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr_07230-14#Text.
2. Семенишена Н.В. Облік в умовах інституційних змін: теорія та методологія : дисертація на здобуття наук. ступ. д-ра екон. наук. Тернопіль, 2021. 427 с.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ

Юлія СЛОБОДЯН

*здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»*

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна
Науковий керівник: к. е. н., доцент Андрій НІКОЛАШИН*

Ключові слова: заробітна плата, ціна праці, виплати працівникам

В умовах ринкової економіки заробітна плата виступає елементом ринку праці, що формується у результаті взаємодії попиту на працю та її пропозиції, виражає ринкову вартість праці.

Задоволення матеріальних та духовних потреб переважної більшості населення можливе лише за умови реалізації кожним працездатним свого права на працю і як наслідок, одержання матеріальних благ в обмін на свою працю.

Заробітна плата при правильній організації забезпечує прямий і безпосередній зв'язок доходів з кількістю і якістю вкладеної праці. Саме з допомогою заробітної плати оцінюється і кваліфікація робітників, і складність виконаних ними робіт, об'єм, і якість виробничих матеріальних благ, наданих послуг.

Заробітна плата має важливе соціальне значення, оскільки є складовою виплат працівникам та сукупних витрат підприємства і має значний вплив на поточні та на майбутні показники діяльності підприємства. У зв'язку з цим питання сутності заробітної плати, її обліку та контролю є актуальними, особливо в умовах детінізації та оптимізації трудових відносин.

Саме слово «зарплата» (англ. salary) має латинське походження, і спочатку позначало сіль. Саме сіль була продуктом, виробництво якого суворо контролювалася державою. Її отримували ті, хто перебував на царській службі. Довгий час робота за зарплату не була поширена: і в Римській імперії, і в середньовічній Європі працювали в основному на державній службі [7].

У XVIII-XIX століттях, у період промислової революції, з'явилася величезна кількість нових професій і робочих рук, але оплата їх праці відбувалася, як правило, подовово або відрядно, в залежності від зробленої роботи [7].

Індустріальна революція XIX-XX століття стала основою для створення великих корпорацій і стрімкого збільшення кількості співробітників. Винахід електрики, телефону і телеграфу спричинив необхідність у великому штаті співробітників для функціонування нових заводів. Саме тоді стали використовувати зарплату як фіксовану щомісячну ставку. У Японії тоді навіть з'явився спеціальний вираз *salaryman* (людина, що працює за зарплату), і він досі використовується стосовно до приватних і державних службовців [7].

Американка, активістка руху за соціальні права Джонні Тіллмон визначає, що заробітна плата – мірило поваги, з яким суспільство ставиться до цієї професії [3, с. 247].

Англійський економіст В. Петті уперше визначив заробітну плату як ціну. Це відбулося приблизно у XVII ст. Науковець визначав її як ціну і намагався знайти об'єктивність її факторів, розглядаючи природну цінність праці. Величину ціни за працю учений визначав вартістю засобів існування.

На думку А. Сміта, заробітна плата являє собою ціну праці, в основі якої лежить вартість засобів існування, що необхідні для життя працівників та виховання ними дітей, щоб ті згодом замінили цих працівників на ринку праці. [3, с. 272].

Науковець Ф.Ф. Бутинець зауважує, що заробітна плата - це оплата праці найманих працівників, яка виражає перетворену форму вартості і ціни робочої сили [2].

Думка К.Ф. Брезницької висвітлює, що «заробітна плата – це плата за працю, а її величина – ціна праці, яка визначається на ринку праці в результаті взаємодії попиту на конкретні види праці та її пропозицію. Заробітна плата являє собою винагороду, виражену, як правило, у грошовому еквіваленті, яку згідно з трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу» [1].

Вчений Лень В.С. вважає, що заробітна плата – це виплати працівникам включають усі форми поточної та майбутньої компенсації та додаткових благ, що їх надає суб'єкт господарювання самостійно або через третю особу працівнику та членам його родини згідно з законодавством та внутрішньою практикою в обмін на майбутні, поточні та минулі послуги та у зв'язку з фактом поточних та минулих трудових відносин [5].

Згідно Кодексу законів про працю заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [4].

Податковий кодекс України трактує, що заробітна плата - це основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом [6].

Заробітна плата – одна з важливих категорій економічної науки та є найважливішим явищем соціально-економічної сфери. З одного боку, заробітна плата – джерело доходів найманих працівників, основою матеріального достатку членів їх родини, а, з іншого боку, для роботодавців, - суттєва частина витрат, які здійснює підприємство і ефективний спосіб мотивації працівників

Отже, заробітна плата — це важливий об'єкт обліку, аналізу та контролю, оскільки інформація про заробітну плату відображається у фінансовій звітності, є одним із елементів витрат, використовується в економічному та фінансовому аналізі, впливає на фінансові показники ефективності діяльності суб'єктів господарювання, а також є інструментом матеріального заохочення та контролю з боку керівників та працівників.

Список використаних джерел

1. Брезницька К.Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах. *Управління розвитком*. 2011. № 8(105).
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Навч. посіб. Житомир: ПП «Рута», 2002. – 688с.
3. Ковальчук В.М. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. К.: Знання, 2008. – 647 с.
4. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322–VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-0>.
5. Лень В.С. Виплати працівникам: поняття, структура та облік. URL: <https://ppeu.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=65>
6. Податковий кодекс України: станом на 1 квіт. 2013 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. <https://mojazarplata.com.ua/ua/zarobitok/news/zarplata>